

Joselu Cereceda

Mamu kezkarri (gutxienez) bat dator Europara

Euroa 1999.ean jaioko da eta, 2002.eko uztailaren 1ean, Europako Batasunean sartuko diren Estatu guztietan bideratze legala edukiko duen diru bakarra izango da. Gustuko izan ala ez, egoera berri baten aurrean egongo gara, edo hobeki esanda, jadanik bagaude, zeren egiten ari diren prestakuntzak eta ahaleginak, Maastricht-eko Itunak inposaturiko baldintzak betetzeko batez ere, aspaldi honetan eragin handiak izaten ari dira arlo sozioekonomikoan, Europa osoan.

Euroa, diru sendoa izango denez, hazkunde ekonomikoaren azeleragailu eta enplegu sortzailea izango da.

(Jacques Chirac)

Aspaldi honetan honelako iritziak entzuten dira etengabe nonnahi. Ze inozoak izan garen ekonomilariak! Hazkunde ekonomikoa eragiteko eta lanpostuak sortzeko beti ikasten, eztabaidatzen, eta erantzun zuzena eskura genuen: diru bakarra zen gure gaitz nagusien sendabidea! David Hume, Adam Smith, Keynes eta Marx-en teoriak amen batean suntsitu ditu euroak. Hamaika ikusteko jaiok gara!

Diru bakarra hautatzean, ona den gutzia haziko da gaitz barik: «Euroarekin, Euskadi garaile». Bat-batean denok izango gara guapoagoak, aberatsagoak, zoriontsuagoak, askeagoak, demokratagoak...

Euroari buruz horrela berba egitea adar jotze lotsabako bat baino ez da, bizilagunen adimenari inolako errespeturik ez edukitzea... Ez da beharrezkoa teoria handiak garatzea, diru bakarrak berez ez duela balio funtsezko arazo ekonomikoak konpontzeko frogatzeko. Izan ere, errealitateari berari begiratu baino ez dago: bi Alemaniak batu baino lehen, diru eta maila sozioekonomikoa erabat desberdi-

nak zituzten; batasuna gauzatu eta gero, nahiz eta diru bakarra izan, desberdintasunak ez dira desagertu, nahiz eta urte dexente igaro. Estatu Espainiarrean, batasun moneterioa aspaldiko kontua den arren, erregioen arteko desberdintasunek tinko diraute.

Zentzu honetan, beti eduki behar dugu gogoan Kapitalismoak duen funtsezko legea, «Garapen desberdineko printzipioa» deritzona. Lege hau ankerra da: urteak hil urteak jaio, ezinbestez, lurralde pobreen eta aberatsen arteko desberdintasunak gero eta handiagoak izango dira —txiroak gero eta txiroago, aberatsak gero eta aberatsago—.

Gure ustetan, moneta batasunak ez du bide errazik eta baketsurik izango, aspalditik aurreikustarazi gura diguten bezala. Beste oinarrizko lege bat aipa dezakegu: ekonomi mundua, edozein gauza izan daiteke, lasaia izan ezik. Ezkertiar izateko inolako osperik ez duten askok, moneta batasuna kaltegarria izan ez dadin, Maastricht-eko Itunak proposatzen duena baino askoz zailago eta hertsiago den bateratasun bat behar dela diote.

Yenari eta dolarrari aurrez aurre begiratu ahalko die euroak, zeren munduko bigarren potentzia ekonomikoak —eta lehenengo komertzialak— babesturik egongo baita. Horregatik, behin eta berriro esaten zaigu, sortuko den euroa, gogorra, indartsua eta balio handikoa izango dela. Kontzeptu hauekin kontu handiz ibili behar da. Diru indartsuak ez du ekonomia indartsua esan gura. Alderantziz gerta daiteke. Moneta bat indartsua, garestia izateko, urri, eskas izan behar da. Moneta bat urria denean, finantzaketa ere, urria izango da. Eta finantzaketa urria denean, inbertsioa garestitzen da, murrizten da eta berarekin batera, garapen ekonomikoa, enpleguaren sorkuntza... Bestalde, balio handiko euro batek, esportazioak murriztuko eta inportazioak handituko ditu (pagamendu balantzak defizitatu izango du, garapen ekonomikoa galgatuko da...).

Har ditzagun prezioen egonkortasuna eta garapen ekonomikoa aldagai ekonomikoak eta azter dezagun zer nolako trataera ematen dien Maastricht-eko Itunak: Itunaren helbururik garrantzitsuena prezioen egonkortasuna da; hau lortzeko ez dago mugarik. Garapen ekonomikoa

muga bat dauka: ezin du inflazioa eragin. Gizartearentzat garrantzi handiagoa du garapen ekonomikoak prezioen egonkortasunak baino, batik bat lehenengoak enplegua sortzen duelako. Maastricht-eko Itunaren arauera, bigarren mailakoari ez zaio baldintzarik ipini, funtzeskoenari bai. Prezioen egonkortasuna eta berari laguntzen dioten neurri guztiak dira fetitxe berriak, Neoliberalismoak dituen berberak (kasualitatez ote?).

Europako 300 ekonomilari baino gehiagok Europako Batasuneko estatuburuei gutun ireki bat idatzi zieten euren kezkak azalduz:

(...) Uste dugu beharrezkoa dela Moneta Batasuna zuek berrausnar dezazuen... diru bakarrak eta moneta politika amankomunak abantaila handiak eduki ditzakete, baina Moneta Batasun hau denboraz kanpoko eta dogmatikoak diren iritzi batzuen emaitzak dira... Ekonomi politika zuhur bat inguruabar errealean ondorioa izan behar da eta ez arau zurrun batzuen zerrenda bat... Arazo demokratiko bat da, baita ere, zeren Moneta Batasunak kenduko dizuete zuen hautabideen erantzukizun politikoa edukitzea... Gaur egungo egoeran, MBak ezingo du baimendu erantzun egoki bat, ez 20 milioi langabetuei, ez ingurugiro arazoei, ez 50 milioi txiroei ezta Ongizate Estatuko egonkortasunari ere... Europar askok Moneta Batasuna garrantzasun eta sofrikario sozial politikaz identifikatzen dute, egungo Europako Batasunaren planteamenduari esker... Aukera handia galdu da... Diru bakar bat, baliabide handia izango litzateke enplegu osoko politika batentzat, kalitatezko lanaz eta Segurtasun Sozialaz...

Esanguratsua da, oso, Europa osoan gutun honi emandako tratu lotsabakoaz ohartzea.

Europako Estatu desberdinetan, Maastricht-eko baldintzak betetzeko egin diren ahaleginak —eta badugu datu nahikorik!— behin sakonki aztertuz gero, ondorio beldurgarri bat ateratzen dugu: prezioen eta defizit publikoaren (honen murrizketa eta kontrola, beste fetitxe bat da, aurrekoaren ondorioa) galga arlo sozialaren lepotik lortzen dira, gehienbat. Eta erabat normala da: neoliberallek diotenez, prezioak kontrolatzeko, soldatak kontrolatu behar dira, lan merkatua «malgua» izan behar da (honek lan mer-

katuaren desarautzea dakar, kontratu finkoaren desagerpena...). Prezioak kontrolatzeko, gastu publikoa kontrolatu behar da (honek, denbora igaro ahala, Ongizate Estatua-
ren suntsipena dakar batez ere —Segurtasun Sozialaren pobretzea, *medikamentazoa*—). Aipaturiko Europako ekonomiariek dioten bezala:

Europako Herriek beharrezkoa dute gizakien interesen aldeko Ekonomi Politika bat. Bada ordua, politikariak horretaz ohar daitezten.

Beste arazo kezkarri bat, batez ere bere ondorioengatik. Lurralde arteko dirua desberdina denean, pagamendu balantzaren defizita konpontzeko monetaren debaluaziora jotzen da. Debaluazioak esportazioak handitzen eta inportazioak gutxitzen ditu. Diru bakarra indarrean dagoenean, debaluazioa ezinezkoa izango da. Tamalez, eskarmentuak hau diosku: Pagamendu Balantza konpontzeko geratuko den ia bide bakarra, langileen bizibaldintzak pobretzea izango da. Katastrofismoa? Ai, horrela balitz! Lehiakorak izateko, prezioak gutxitu behar... eta horretarako... soldata errealak behera, Segurtasun Soziala murritzitu...

Beste arazo berezi bat Europako Banku Zentralekoa da. Politika sozioekonomikoak ezartzeko orduan gaitasuna izango duen erakunde bakarra Europako Banku Zentralea izango da, ia-ia inolako oposizio barik. Ez Estatuetak Parlamentuek, ez Gobernuek, ezingo dute aldatu Banku Zentralearen politika. Zentzu horretan, Europako Banku Zentralea erabat autonomia izango da. Eta ekonomia garrantzitsuegia da bankeroen esku uzteko.

Galdera bat egin diezaiokegu gure buruari: moneta batasuna posible izango da batasun politika barik? Askoren ustez, euroa behin sortuz gero, batasun politikorik ezak bere porrota eragin dezake. Nolabaiteko batasun politikoa sortuko da, baina, gure ustetan, Europako estaturik boteretsuenaren menpe, hots, Alemania izango da aipaturiko Batasuna inposatuko duena, indarrez. Politika munduan, ekonomiak agintzen du. Hori dela eta edukiko dugun euroa, marko germaniar mozoturriko bat izango da, zalantza barik.

Eta guretzat, garrantzi handiko galdera: Euskal Herria bezalako herri gutxituek, zernolako etorkizuna espero de-

zakete? Arlo horretan ere, erantzuna ezin da baikorra izan. «Euroarekin Euskadi garaile»? Bai zera! Europako Batasunean ez dago herri minorizatuentzako lekurik. Neoliberalismoak bere ideologia inposatzen duen bitartean, inperialismoaren gune den Europako Batasunean estatuek jarraituko dute agintzen, Alemania jaun eta jabe delarik, Frantziaren laguntzaz. Eta langileen eta herri gutxituen eskubiak zapalduak izango dira inolako kupida barik.

Beste arlo batzuk ikutu barik geratu dira. Baina esandakoarekin, nire uste apalean, badaukagu eztabaida egiteko gai nahikorik. Eta borroka ideologikoan erabat murgiltzeko motiborik. Gustatuko litzaidake baikorra izatea, baina... klase desbabestuen eta herri gutxituen ikuspuntutik ezinezkoa da, tamalez. ♪

Mª Carmen Gallastegi

Aldaketa historikoa

Moneta bakarraren sarrera, neurri batean gertakari historikoa, Bretton Woodsen sistemaren sorrera (1944) bezain garrantzitsua izango da nazioarteko moneta sistemaren historiarako. Horregatik, saihestu ezineko zereginak dira moneta bakarrak ekar ditzakeen ondorioak aztertzea, abantailei —baita eragozpenei ere— zehaztasunez begiratzeta, eta hain berrikuntza garrantzitsua gure onerako izan dadin lortzeko egin beharrekoaz gogoeta egitea.

Ikuspuntu ekonomikotik, oso erraz laburbildu daitezkeen eta sendotasun eta arrazionaltasun handia duten argudioetan oinarritua dago moneta bakarra.

Batetik, moneta europarren arteko truke neurri aldaezinak ezartzearen ondorioz, aldagai hauen ohiko gora-beherei datxekien ziurgabetasuna desagertuko da. Beraz, arrisku prima asoziatuak ezabatu egingo dira eta, honen ondorioz, in-